

* * * ARCHÄOLOGISCHE NACHRICHTEN AUS BADEN, Heft 38/39, Freiburg, 1987, 91 p.

Ultimul număr al revistei editate de Asociația pentru promovarea cercetării istoriei străvechii și vechi în Baden, apărut sub redacția lui Edward Sangmeister, trezește un interes aparte prin problemele metodologice pe care le prezintă. Așa cum rezultă din *Cuvânt înainte*, semnat de E. Sangmeister, D. Planck și Ch. Strahm, situația studierii obiectivelor arheologice din Baden (ca de altfel, din toate zonele ce cunosc o puternică dezvoltare industrială) prezintă o neconcordanță vădită între largile posibilități materiale și științifice existente și lipsa timpului necesar pentru o cercetare exhaustivă și interdisciplinară a vechilor așezări, care sînt distruse într-un ritm alarmant, prin construcțiile moderne. De aceea, s-a inițiat un proiect complex de cercetare a așezărilor din perioada străveche și veche, care se găsește pe malurile marelui lac Bodan. La acest proiect, coordonat de Helmut Schlichtherle, colaborează toate instituțiile care pot contribui în vreun fel la rezolvarea complexelor probleme interdisciplinare.

Christian Strahm prezintă apoi în mod amplu proiectul „Cercetarea arheologică a așezărilor de la poalele Alpilor” (p. 4–10). Accentul proiectului cade pe reconstituirea cit mai completă a mediului ambiant în care au evoluat vechile comunități umane. Reconstituirea se bazează pe datele rezultate din cercetarea arheologică a diferitelor stațiuni din zonă, recoltîndu-se probe pentru analize dendrocronologice, de polen, de zooarheologie și radiocarbon. Colonizarea acestei zone de către purtătorii culturii bandceramice le-a cerut acestora o mare putere de adaptare la condițiile cu totul noi, în cadrul cărora, adeseori, au fost edificate așezări de tip lacustru. Tocmai acest tip de așezare atrage atenția în mod deosebit cercetătorilor, pentru că, în asemenea cazuri, există condiții dintre cele mai favorabile pentru conservarea multor obiecte vechi, realizate din substanțe organice, care, în mod normal, s-ar distruge în alte contexte. În cercetarea unor asemenea așezări s-au aplicat cu succes și metode moderne ale arheologiei subacvatice. Pentru a se putea realiza o încastrare corespunzătoare și unitară a descoperirilor (care sînt pînă seama de toți factorii) s-a întocmit (p. 8–9) un tablou general al sincronismelor, în cadrul căruia se iau în considerare: datele radiocarbon și dendrologice calibrate; perioadele climatice; perioadele forestiere și de vegetație; principalele descoperiri; culturile din zona vestică a lacului Bodan și din Suabia Superioară; etapele evolutive din neolitic pînă-n Hallstatt.

Numărul de față al revistei înmănucă 12 comunicări, care reprezintă contribuții preliminare la înfăptuirea acestui vast și complex proiect de cercetare. Unele comunicări (cum sînt cele semnate de D. Fritsch, B. Dieckmann, H. Schlichtherle, M. Kolb) prezintă rezultatele săpăturilor întreprinse în câteva stațiuni neolitice de pe malurile lacului Bodan. Altele se opresc asupra unor descoperiri de excepție, care

sînt analizate în amănunt. Astfel, G. Schöbel prezintă fragmentul unui fluiet din țevă de soc (*Sambucus nigra*), datat pe la 1050 î. e. n., în Ha A₂ (p. 84–87). A Billamboz și H. Schlichtherle se referă la resturile unei monoxile din evul mediu, descoperită în lacul Steisslingen; studierea acesteia a oferit, de asemenea, indicii asupra modificărilor petrecute, față de neolitic, în flora și clima microregiunii (p. 88–91).

Un articol semnat de A. Feldkeller și H. Schlichtherle (p. 74–84) analizează resturi de îmbrăcăminte descoperite în așezări neolitice de pe malul lacului Bodan. Din materialele prezentate se desprinde concluzia de mare importanță că pentru o reconstituire cit mai veridică a îmbrăcămintei neolitice trebuie neapărat luate în considerație, ca termen de comparație, datele oferite de arheologia lacustră, cu atît mai mult cu cit obiectele conservate în aceste medii își găsesc analogii în reprezentările plastice ale unor statuete din zone îndepărtate (Egeea, Orientul Mijlociu), ceea ce dovedește existența unei concepții destul de unitare a omenilor neolitici în privința vestimentației. În categoria acestor descoperiri, frapază puternica asemănare formală dintre „sandalele” din împletitură de coajă de copac, descoperite în palafite (p. 81) și opincile românești, ceea ce este o dovadă concludentă despre vechimea deosebită a acestui tip tradițional de încălțăminte, utilizat în spațiul carpatic (vezi Fl. Bobu Florescu, *Opincile la români*, București, 1957).

Trei articole reprezintă contribuții ale științelor naturii la reconstituirea mediului în care au trăit oamenii perioadelor străvechi, referindu-se global fie la o anume așezare (W. Torke), fie doar la aspectele paleobotanice (M. Röschi) sau de zooarheologie (M. Kokabi). Toate aceste studii interdisciplinare se remarcă printr-o metodologie modernă de prezentare și interpretare a materialului, ceea ce sporește gradul de certitudine al concluziilor cu caracter istoric. Un interes aparte pentru cei ce se interesează de aplicarea analizelor de polen în cercetarea arheologică îl are studiul lui H. Liese-Kleiber (p. 54–61), care, pornind de la cazurile concrete pe care le-a studiat, ajunge la teoretizări cu privire la modul în care această metodă poate contribui, în condiții cit mai bune, la determinarea formelor de economie preistorică.

Am consacrat această prezentare ultimului număr al publicației arheologice din Freiburg deoarece pentru faptul că proiectul de cercetare enunțat aici poate constitui un model și o sursă de inspirație, cu aplicabilitate la diferite regiuni deoarece o studiere complexă și interdisciplinară a vestigiilor unei zone este singura cale prin care se pot obține rezultate cit mai relevante din punct de vedere științific, care să nu stea sub semnul hazardului.

NICOLAE URSULESCU

TERESA DĄBROWSKA, *Wczesne fazy kultury Przeworskiej. Chronologia — Zasięg — Powiązania*, Państwowe wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1988, 339 p., 19 fig., 25 hărți, 15 tabele sinoptice.

Lucrarea privind cronologia, granițele și relațiile culturii Przeworsk în fazele sale timpurii, elaborată de cunoscuta specialistă de la muzeul din Varșovia, este rodul unei îndelungate cercetări efectuate atît în Polonia cit și în țările vecine, fiind precedată de alte numeroase contribuții privind problematica acestei culturi în diferitele ei faze, precum și mai

multe studii monografice ale așezărilor și necropolelor din cea de a doua epocă a fierului din sud-estul Poloniei. Autoarea a considerat necesar să abordeze această problematică intrucît în perioada care s-a scurs de cînd J. Kostrzewski a realizat prima lucrare privind perioada preromană timpurie pe teritoriul Poloniei (1919) și pînă în prezent s-au înregistrat nu-